

pri študiranju. Peti se morata s srcem in dušo, brez običajnega kriča in viča. Oba, Krek in Schwab, ljubita široko ležeče akorde, zgoraj do *h*, spodaj do *f* in še niže ... Že to ostraši pevce. Za moške zборе so primernejše ozke harmonije, ne pre nizke, a tudi ne previsoke, tako nekako dve oktavi od *G* do $\bar{g}$. Kar je več, tega se pevci boje; saj dobri, globoki basi in visoki tenorji so zelo redki. Prav iskreno priporočam oba zboru dobrim pevcem. Z dobrim vzgledom se lahko ponaša Michlov zbor v Gorici, ki je že naštudiral „Večer na morju“. Kdo se bo lotil „Barčice“? Pogrešam tiste zdrave, skladateljem in pevcem prijetne tekme v pevanju novih zborov, ki jo vidim pri nemških društvih. Upajmo, da še tudi to pride! Prav dober, goreč zbor je Gerbičev „V boj“, pri nas priljubljene „Ura!“ - vsebine. Neki mesečnik je svoj čas tožil, da nam manjka krepkih, navdušujočih zborov, češ, prevpili smo se že „Jadranskega morja“ in drugih takih. No, „V boj“ bodi izprememba. S svojo ostro ritmiko in plamenečo melodijo bo vzbudil mrtvece. Jaz imam daljši mešan zbor „Prekmorska pošta“ in četverospjev „Prošnja“. Prvega je že pel zbor podružnice „Glasbene Matice“ v Trstu, z drugim bo pa treba čakati lepših časov.

Emil Adamič.

Koncert „Glasbene Matice“ v Zagrebu, ki se je vršil 7. maja na častno povabilo damskega odbora za Strossmayerjev spomenik, je bil pravi narodni praznik. V slavnostno razsvetljenem gledališču je otvoril koncertni vodja M. Hubad umetniški večer z Dvořakovo ouverturo „Karneval“. Ant. Foersterjev zbor „Povejte ve planine“ je izbrano občinstvo sprejelo z navdušenjem; izmed pesmi, ki jih je pela gospa Mira Costaperaria-Devova, sta najbolj vplivali dr. Gojmir Krekova „Tam zunaj je sneg“ in Oskar Devova „Pastirica“, zadnjo je morala ponoviti. Mešana zboru E. Adamičeva „Zapuščena“ in Fr. Kimovčev „Izgubljeni cvet“ sta splošno ugajala. Nepopisen efekt je napravila Sattnerjeva „Jeftejeva prisega“ s sodelovanjem opernega pevca J. Betetta, ki je pel med drugim s posebnim uspehom Lajovčevo „Svetlo noč“ in Vilharjevega „Mornarja“. Koncert je zaključil dr. A. Schwabov koncertni valček „Dobro jutro“. — Hrvatski listi so prinesli o koncertu nad vse laskava poročila. Pri tej priliki so obiskali nekateri Slovenci umetniško razstavo kiparja Meštrovića in slikarja Račkega ter z občudovanjem in spoštovanjem pozdravili upodabljajočo umetnost bratskega naroda.

Ledánov.

Trubarjev spomenik v Ljubljani. Brez vsakega slavnostnega hrupa so odkrili dne 1. maja t. l. ustanovitelju slovenske književnosti najlepši spomenik, kar jih more pokazati naša Ljubljana. Srečno je izbran prostor nasproti Narodnemu domu ob vhodu v Lattermanov drevored, kjer ostane mestni šum in prah za nami. Ta deviška marmorna belina v zeleni okolici nas skoraj spominja na mir, ki plava nad grobovi. Živo stoji pred nami moč energije, in nehote obvisi pogled na čelu in očeh misleca, ki gledajo odločno izpod močnih obrvi. Oprte roke drže knjigo, glava je nalahko sklonjena — govornik pred množico. Brez malenkostnih okraskov

in simbolov se ti vtisne globoko v spomin možata osebnost Trubarjeva. In vendar je celotni vtisk mehak in mil, saj ga je ustvarila lirična narava umetnika Bernekerja. Š.

Eliza Orzeszkowa, slavna poljska pisateljica, je umrla 18. maja v Grodnu ob Njemenu. Rodila se je 1. 1843. v Mitkowszczyzni pri Grodnu in se s 16. letom poročila z bogatim grajščakom Petrom Orzeszkom; toda zakon ni bil srečen. Bolestna razočaranja njene mladosti in usodepolna leta 1861–1863, ki so vzdramila tudi poljsko ženstvo iz prijetnega spanja, potegnili so Orzeszkowo v javnost, in začela se je udeleževati poljskega narodnega delovanja, predvsem je posvetila svoje moči emancipaciji ženstva. V pretresljivi povesti „Marta“ je naslikala njegovo bedo; v svojem prvem večjem romanu „Gospod Graba“ pa nam riše usodo nesrečnih, nenakih zakonov, ki jo je doživela sama. Sočutje z nesrečniki je rodilo novele iz življenja Židov, bedno stanje kmetov in vaško plemstvo v svoji odurnosti ji je dalo snov za roman „Bene nati“. Orzeszkowa je živela sedanjosti in ni posegla v bogato zgodovino svojega naroda; umetnost je družila s tendenco. Mnogoštevilni leposlovni spisi so razširili njeno slavo tudi čez meje poljske domovine. V slovenščino je prevedena „Stara Romanka“, ki jo je objavila Gabrščkova „Slovanska knjižnica“ (št. 6–7), prevod krasne „Mirtale“ pa čaka založnika. Š.

Lužica 1909. Ne moremo si misliti naroda, ki bi se ob težjih pogojih bojeval za svoj obstanek kakor Lužiški Srbi. Obdani od vseh strani z morjem sovražne tujine, neznatni po številu — vseh je komaj blizu 160.000 duš, — razkosani po veri v protestante in katolike, razcepljeni po narečju v Gornje in Dolnje Lužičane, spadajoči pod Saksonsko in Prusko, tolerirani kot etnografska zanimivost, varovani menda iz verskih ozirov od saksonskega dvora, živijo vzlic temu svoje lastno narodno in kulturno življenje, dasi so jim pred nastopom lužiških buditeljev Zejlefa, Hornika in Smolefa Nemci že po desetletjih prorokovali smrt.

Verno zrcalo njih bornih razmer je „Lužica“, edini njih leposlovni list, ki je lani dovršila svoj 28. letnik. Namenjena je sicer vsem Lužičanom, vendar je v dolnje-lužiškem narečju le kratka pesmica v avgustovi številki, istotako je sedaj po izstopu dr. Muke iz uredništva skoro izključno katoliška, dasi so katoliki komaj desetina vseh Srbov.

Dvakrat se je Lužica lani oblekla v žalno obleko, saj je izgubila zaporedoma ne le svoja urednika, temveč najboljša in skoro edina pesnika, ki sta umrla eden v najboljših letih, a tudi drugi še mnogo prezgodaj: Mikławš Andricki in Jakub Bart-Ćišinski. Andricki, pesnik in rodoljub v najboljšem pomenu besede, je še v XI. let. „Sl. Přehleda“ podajal tužno sliko svojega naroda, toda ni je več dovršil, smrt mu je iztrgala pero iz neumorno delavne njegove roke. Bart, s pesniškim imenom Čišinski, je bil prvi umetni pesnik, buditelj narodne zavesti, kličoč na delo: „Naše Serbstvo z procha stawa!“ Še tretji pisatelj jim je lani umrl, bil je to Handrij Dučman-Wólčinski.

Znak vsega javnega življenja, v kolikor se zrcali v Lužici, je nenavadno poudarjanje osebnosti. Vsak jubilej ali slavnost se popiše podrobno, pove se še ponekod, koliko je bilo „kwasnych hosćow“, kdo in kaj je govoril i. t. d. Tako se pripoveduje o župniku Libšu, da je praznoval svojo 25 letnico mašništva s tremi pojedinami; k prvi je povabil oficijelne goste, k drugi sorodnike in prijatelje, k tretji pa — literate. Navedeni so vsi pozdravi, nekateri celo v akrostihih. Drugemu jubilantu in narodnemu mecenu Jakubu Herrmannu pa je posvečena skoro cela novembrova številka. Seve je obhajal trojni jubilej, in takih prilik ni mnogo. Tudi